

Název

Centrum intervenčních programů Laxus z. ú.

Základní informace o programu:

Úroveň provádění:

- Selektivní prevence

Oblast zaměření:

- Specifické oblasti prevence

Cílová skupina:

- Mladší + starší školní

Forma:

- Prezenční, interaktivní

Délka programu:

- 2x 4 hodiny přímé práce se třídou, 4 hodiny podpory pedagogů

Poskytovatel:

- Laxus z. ú.

Náročnost programu:

- Středně náročný

Metodická podpora:

- Ze strany vedoucí CIP

Pomůcky:

- Běžné – výtvarný a didaktický materiál

Evaluace:

- Dostupné jednoduché evaluace a/nebo procesu provedené realizátorem

Cena programu:

- Program je realizován dodavatelem, hrazen je realizátor

Popis programu (perex)

Jedná se o intenzivní léčebný program pro třídní kolektiv, který zažil náročnou vztahovou situaci šikany, nebo při náročných životních situacích jednotlivých žáků (návrat z výchovného zařízení, pomoc s problémovým začleněním specifického žáka – nemoc, hendikep, jiná národnost apod).

Cílem intervenčního programu je vyjasnění situace, uvědomění vlastní odpovědnosti žáků za své chování, ale i postoje k chování ostatních. Podpora kladných hodnot a vzorců chování. Důraz klademe na vhodné řešení krizových situací, otevřenou komunikaci, vymezení hranic a vzájemný respekt a úctu. Důležitou součástí je zvědomení přirozených důsledků nevhodného chování v celoživotním kontextu. Žáky stavíme, z pasivní role přihlížejících, do aktivních rolí členů vrstevnických skupin. Stávají se zodpovědnými a rovnocennými tvůrci jejich kolektivu.

Podpora ve formě intervenčního programu se skládá z přímé práce s třídním kolektivem a z práce s pedagogy, které vybavuje funkčními nástroji k budoucímu řešení obdobných potíží. Intervenční program je určený žákům základních škol ve věku 7-15 let.

Východiska programu

U dětí a mládeže vnímáme tyto aspekty jako výchozí, pro vznik těžkých vztahových vrstevnických situací, případně pro vznik šikany:

- V tzv. postcovidové době, kdy byly školy dlouhodobě vyřazeny z normálního provozu a žáci procházeli opakovaně stresovými až traumatickými událostmi, zažívali pocity nejistoty, strachu z budoucnosti, strachu o sebe i své blízké a současně izolaci od lidí a činností, které měli rádi. Tato situace za sebou zanechala velké množství dětí s psychickými potížemi, zvýšil se nárůst rizikového chování a nevhodných návyků dětí i dospělých. Děti s tímto přetížením neumí pracovat, a právě nevhodné projevy zvládnutí frustrace a traumat často vedou k šikaně potažmo kyberšikaně v dětských kolektivech.
- Než se školy vzpamatovaly z covidového období, prochází si další velkou zkouškou, a to příchodem velkého množství válečných uprchlíků z Ukrajiny. Děti se potýkají se strachem z války, budoucnosti a také se musejí vypořádat s příchodem ukrajinských dětí do jejich vrstevnických skupin. Do této situace si přenáší názory a postoje od svých rodičů a velmi často se setkáváme odmítnutím nových žáků, předsudky a projevy rasismu.
- Třetím, velmi výrazným důvodem kontinuálního zhoršování stavu dětských/třídních kolektivů, je současná socio-ekonomická krize, spojená s výrazným nárůstem cen energií, potravin a služeb. Tato situace dostává většinu rodin do těžké ekonomické situace (velmi podobné jako v covid období, při uzavírání pracovních provozů). Situace je v mnoha rodinách napjatá, mezi rodiči konfliktní, mnohdy dochází ke zvýšení užívání legálních návykových látek, což výrazně dopadá na duševní pohodu a stav dětí, které se v takovýchto rodinách nachází. Velká míra nejistoty a frustrace jsou ve většině případů spouštěče rizikového chování, včetně šikany, kyberšikany či agrese.

Druhým základním východiskem, jsou přetížení a osamocení pedagogové. V současných podmínkách, už jim často nezbývá síly na to pracovat na třídním klimatu a vztazích mezi stávajícími a příchozími žáky.

Cíle programu

Hlavním cílem programu je narovnání vztahů na úrovni žák-žák a žák-pedagog ve třídních kolektivech, které prošly náročnou situací šikany, či jinou těžkou vrstevnickou situací.

Dílčí odborné cíle:

- Podpora obnovy funkčního, zdravého kolektivu třídy, schopnosti dětí spolupracovat napříč třídou, vzájemně se respektovat, řešit konflikty vhodným způsobem a tím zabránit opakování náročné situace.
- Předcházení rozvoje či zastavení dalšího rizikového chování, které se k problematickým vztahům v kolektivu, váže (užívání návykových látek; sebepoškozování; záškoláctví apod.).
- Zvýšit a podpořit sociální dovednosti u dětí a mládeže.
- Podpora vědomí vlastní odpovědnosti za své chování a důsledky s tím spojené.
- Podpora pedagogů při hledání vhodných a účinných řešení při zmíněných náročných situacích.
- Podpora a pomoc při zprostředkování další návazné odborné péče, pro všechny zainteresované strany.

Cílová skupina

- Žáci základních škol (od 2. do 9. třídy).
- Mladší školní věk (6-11 let), starší školní věk (12–15 let).
- Pedagogové (třídní učitelé, školní metodici prevence, další členové pedagogické sboru).

Časová struktura

2x 4 hodiny přímé práce se žáky

4 hodiny mapování a metodické podpory pro pedagogy

Obsah programu

Jednání o spolupráci, kontrahování:

Cílem úvodní schůzky je podrobné zmapování, stanovení zakázky a termínů setkání se třídou. Této schůzky se účastní třídní učitel, školní metodik prevence a další pedagogičtí pracovníci dle potřeby.

Přímá práce se žáky a třídou:

Dalším krokem je přímá práce se třídou, která se skládá z minimálně dvou čtyřhodinových setkání. V případě, že se dvě setkání jeví jako nedostatečná, přidávají se další setkání dle potřeby. Průběžná setkání jsou intervenční povahy, poslední setkání má rámcovací, uhlazující charakter, motivuje kolektiv k udržení dosažené změny.

Mezi setkáními je rozestup 4-5 týdnů. Setkání se třídou probíhají vždy v dané škole, která je povinna zajistit domluvené podmínky. Na těchto setkáních jsou přítomni žáci spolu s třídním učitelem či asistentem pedagoga, pokud ve třídě působí.

Přímá práce s pedagogy:

Část práce s pedagogy je rozdělena do minimálně tří setkání. Jedná se o úvodní schůzku před zahájením práce s třídním kolektivem, průběžnou schůzku a závěrečné hodnotící setkání.

Úvodní schůzky se účastní třídní učitel s asistentem pedagoga, člen vedení školy a školní metodik prevence. Cílem je získání co nejpřesnější představy o chodu školy v kontextu řešené situace. Podrobně mapujeme celou situaci, co jí předcházelo, jak byla řešena, kdo se v ní angažoval, jaké byly využity přístupy, popř. sankce. Jaké jsou potřeby pedagogů, žáků a rodičů v konkrétní škole.

Druhé je průběžné setkání, které je realizováno přibližně týden po přímé práci s třídním kolektivem. Na toto setkání naši lektori vypracovávají písemnou zprávu, která mimo jiné obsahuje doporučení pro následnou práci se třídou. Toto doporučení je sestavováno na základě informací z úvodního setkání a přímé práce se třídou. Doporučení nastavují naši lektori ve spolupráci s třídním učitelem, jehož náhled na věc je nedílnou součástí.

Poslední setkání s pedagogy je po ukončení programu a má hodnotící, reflektující a rámcovací charakter. Cílem je motivace třídního učitele, ujasnění postupů, které bude ve své práci nadále využívat a jaké jsou možnosti využití nově získaných dovedností a zkušeností pro celou školu.

Personální nároky

Samotná intervenční práce s kolektivem vyžaduje specifické znalosti a dovednosti. Lektori Centra jsou proto odborníci s ukončeným tematicky zaměřeným vysokoškolským vzděláním (nebo adekvátní praxí v oboru). Program vede vždy dvojice odborných lektorů.

Kontraindikace (omezení)

Intervenční program není vhodné zahajovat ve třídách, kde ještě nedošlo k uzavření vyšetřování šikany/rizikového chování.

Evaluace

Program je evaluován ze strany zapojených pedagogů (prostřednictvím ústní zpětné vazby) i samotných žáků. Zaznamenané výstupy jsou podkladem pro každoroční revizi podoby programu.

Materiální požadavky

Běžné kancelářské a výtvarné potřeby, metodické materiální CIP, materiál je v ceně programu a je zajištěn realizátorem.

Prostorové požadavky

Intervenční program probíhá v dané škole, zpravidla ve školní třídě, kde je možné vytvořit dostatečně velký komunitní kruh.

Požadavky na supervizi

Odborní lektori Centra intervenčních programů pracují pod supervizí. Externí podpůrná supervize je také doporučována třídním pedagogům zapojených tříd.

Ověření efektivity programu

Program prozatím neprošel evaluací dopadu.

Návaznosti / vhodné kombinace

Po absolvování intervenčního programu je vhodné třídu zapojit do cyklu dlouhodobé všeobecné primární prevence.

Formy podpory

Žáci i pedagogové se mohou v rámci intervenčního programu i mimo něj obracet na odborné lektory realizovaných setkání nebo na vedoucí Centra.

Realizátor – přímý kontakt na organizaci a zodpovědnou osobu za vzdělávání v programu

Lexus z. ú.

Sadová 2107,

288 02 Nymburk

Centrum intervenčních programů – adresa tamtéž

kontaktní osoba: Sára Marková – markova@laxus.cz